

gyászat elsősorban a lovak, tehenek, sertések gyógyítását jelentette, és nem kutya-macska klinikát. Hagara doktor úr még az állatgyógyászat hőskorának utolsó, klaszszikusan kiváló orvosai közé tartozott.

*

Szüleim és „felmenőim” évszázadokra visszamenőleg a Balaton-felvidékről származnak. Apám, Györffy Dezső a pestszenyerzsébeti, majd a salgótarjáni Madách Gimnázium tanára, a Káli-medence geológus kutatója volt. A Balaton keletkezésének egyik elmélete tőle származik.

Szüleim mindig visszavágytak szülőföldjükre, a gyönyörű mediterrán hangulatú tájra. Ők nem olthatták belém – sok más oknál fogva sem – szülővárosom szeretetét. Családunkban bányász, ipari munkás emberemlékezet óta nem volt. Tarjának a fekvése, a környezete szép, de maga a város nem sorolható az ún. „szép városok” közé.

És mégis... az utóbbi években valamire felfigyeltem. arra, hogy a Kőbányára tartó 28-as villamos ezer ránc barázdálta arcú, agyondolgozott kezű, a sok állástól dagadt lábú idős munkásasszonyait közelebb érzem a szívem-lelkemhez, mint akkori munkahelyem, egy belbudai gimnázium környékén jövő-menő kipihent, ápolt, jól szituált lakosait. Hát igen... az üveggyári sziréna, a sóderlapátoló munkások, a betongerendás gyermekkor, a sűrke arcú vajúrok látványa ott szemben velünk a bányásznap vásárokon, Simonyi tanár úr szavalókórusa...

Pájer Mariann

A Salgótarjában élő fiatalok jövőképe

„Las Vegas és Nokedli között”

Napjainkban több szinten és fórumon készülnek közép és hosszú távú fejlesztési koncepciók, amelyek természetükből és céljukból adódóan az adott terület, esetünkben Salgótarján és térsége közép és hosszú távú fejlődésének főbb irányvonalait jelölik ki.

Mégsem elsősorban a tudatos és tudományos koncepcióalkotás, tervezés segítése volt a kutatás meghatározó motivációja, még akkor sem, ha a elfogadjuk azt, hogy egy település, térség jövőjének meghatározásakor elengedhetetlen ismerni a fiatalok véleményét, hiszen ők azok, akik elszenvedik vagy élvezik majd a változások eredményeit.

Sokkal elemibb kíváncsiság vezetett ahhoz, hogy megtervezzük, előkészítsük és elvégezzük a kutatást.

Többször feltettük a kérdést munkánk során, mi lehet annak az oka, hogy a fiatalok többsége (előfeltevések szerint a megállapítás a felnőttekre is érvényes) negatív töltetű jelzők kíséretében beszél a városról és érez azzal kapcsolatban.

Választ akartunk keresni arra, mi lehet például az oka annak, hogy a 18–20 éves fiatalok arra a kérdésre, hogy milyen az élet Salgótarjában úgy nyilatkoznak, hogy „*aki tud, az meneküljön*”.

Annak kívántunk utánajárni, hogy a hétköznapi beszélgetések során érzékelhető, a Salgótarjával kapcsolatos negatív sztereotíp képek létezése empirikus módszerekkel (tehát objektív és tudományos, szociológiai módszerekkel támogatott módon) is tetten érhető-e.

A kutatás célja az volt, hogy empirikus adatokkal is ismertté váljon, hogyan vélekednek a fiatalok a városról, mik a terveik – elsősorban a településen maradás tekintetében. Mik a várossal szembeni elvárásaik, vannak-e és milyen mértékű ismereteik Salgótarjáról, milyen mértékű helyi identitásuk, mennyire kötődnek a városhoz és hogyan érzik magukat Salgótarjában?

A kutatás módszertani alapjai

Kiinduló hipotézisek:

- a salgótarjáni, Salgótarjában élő, tanuló fiatalok jelentős hányada tervezi, hogy elhagyja a várost, vagy tanulmányainak befejezése után nem tér vissza;
- a fiataloknak nincs erőteljes (mondhatjuk azt is, hogy minimális) kötődése, salgótarjáni identitása;
- a fiatalok nem kapcsolódnak be tevékenyen a város életébe;
- nem tartják kielégítőnek a város által nyújtott szolgáltatásokat, lehetőségeket
- kevés a fiatalok ismerete a városról (múltjáról, jelenéről egyaránt);
- a fiatalok szégyellik Salgótarját.

A vizsgálat módszerei:

Az első szakaszban, mintegy a kérdőíves adatfelvétel első lépéseként középiskolás (16–20 éves) fiatalokkal, illetve néhány, a városból elkerült, elsősorban értelmiségi fiattal készített interjú és csoportos beszélgetés segítségével próbáltuk szociológiai szempontból „mérhetővé tenni” a vizsgálandó jelenséget.

A hipotézisek vizsgálatára és az azt megelőző beszélgetéseken alapuló kérdőíves adatfelvételre – amely az elemzések fő alapját képezi – 2000 első negyedében került sor.

A minta általános jellemzői:

A vizsgálat során a salgótarjáni középiskolákba járó fiatalok 10%-át kérdeztük meg. A minta összeállításakor szem előtt tartottuk a reprezentativitást a lakóhely, az életkor, a nem és a tanulói létszám tekintetében is.

A kérdőíveket nappali tagozatos 16–20 éves középiskolás és főiskolás diákok töltötték ki.

Miért ezt a korosztályt kérdeztük meg?

Ők azok, akik akár a továbbtanulás, akár a munkakezdés tekintetében közvetlenül az elmenni vagy maradni döntés előtt állnak.

A lakóhely szempontjából hármast megkülönböztetést tettünk:

Salgótarjáni fiatalok: akik itt születtek, itt nőttek fel, itt élnek a rokonaik, a barátaik, akiknek feltételezhetően kialakulhatott „salgótarjáni identitásuk” és kötődésük, akik felelősséget kellene, hogy érezzenek a város jövőjének alakításában és helyet maguknak a későbbiek során is Salgótarjában.

Nógrád megyei fiatalok: akik Salgótarjában tanulnak, és idejük nagy részét itt töltik. Elsősorban a város vonzáskörzetében élnek. Ők és családjuk is száz szállal kötődnek a városhoz. Ők azok, akik *potenciális* „bevándorlói” lehetnének a városnak, illetve jelentős részük *életvitelszerűen* „használja” a várost.

Nem Nógrád megyei fiatalok: a „kivülállók” akik egy másik megyében, kicsit más kulturális és történelmi hagyományok között tanulták meg azt, milyen egy helyi közösséghez tartozni, hogyan működik egy helyi társadalom. Ők más szemmel figyelik a városban zajló eseményeket, sok esetben „átutazók”, életüknek csak egy rövid szakaszában élnek Salgótarjában.

Mindhárom csoport különböző értékekkel, elvárásokkal, célokkal és lehetőségekkel él a városban, így a kérdésekre adott válaszaik is különböző szempontokon alapulnak.

A vizsgálat fő dimenziói:

- részvétel a város életében;
- szándék az itt maradásra, bizonyos esetekben az ideköltözésre;
- elképzelés a település jövőjéről;
- a várossal szemben érzett büszkeség.

Részvétel a város életében

Mindannyian tudjuk, hogy egy településen több módon lehet élni, abban azonban egyet kell érteni, hogy a település életét meghatározó eseményeken való részvétel, illetve azok ismerete fontos alapját képezi a jól működő helyi társadalomnak. Ezek az események járulnak hozzá egyrészt a helyi identitás kialakulásához és erősödéséhez, amely identitás mértéke befolyásolja személyes komfortérzetünket is.

A megkérdezett fiataloknak csupán 2,6%-a jelenik meg valamennyi városi rendezvényen, ez persze relatív és szubjektív is. Nagyobb csoport az, amely rendszeresen részt vesz különböző rendezvényeken. Azonban a fiatalok többsége, 53,8%-a csak ritkán, 12%-a pedig egyáltalán nem megy el a különböző városi rendezvényekre.

Tehát a Salgótarjánban tartózkodó középiskolás fiatalok kétharmada nem, vagy alig kapcsolódik be a város életébe. Természetesen a lakóhely szempontjából tett megkülönböztetés alapján a kép sokkal pontosabb lehet.

A salgótarjáni fiatalok az átlagosnál valamivel nagyobb arányban kapcsolódnak a város életébe. Közel 50–50%-os arányban, pontosan 49,1%–50,9%, a részvétel, és passzivitás aránya. Meggyőződésünk szerint az 50,9%-os távolmaradás nagyon magas arányú!

Mivel a részvétel erősen függ az információhoz jutás mértékétől, megkérdeztük azt is, milyen rendezvényeket ismernek a városban.

A helyi rendezésű *Vidám Vásár* mellett a két legismertebb és leglátogatottabb esemény a *Nemzetközi Ugrógála* és az autósport rajongói által kedvelt *Salgó Rallye* volt.

Nem említették azonban a fiatalok az egyes lakóterületi egységeken, lakótelepeken szervezett rendezvényeket és alacsony volt a városi megemlékezések ismertsége is.

Ez az ismerethiány meggyőződésünk szerint az információáramlás módszereinek javításával csökkenthető.

A városi rendezvényekkel kapcsolatos konkrét javaslatuk, véleményük:

„Tarthatnának egy olyan napot, amikor senki nem cigizne, és az autók, buszok sem járnának.”

„Fontosak azok a kulturális rendezvények, amelyek megmozgatják az egész várost és a környező településeket, függetlenül a nemtől és a kortól.”

Szándék az itt maradásra, az ideköltözésre

1. táblázat

Szeretsz-e most a városban lakni?	Igen	Nem	Nem tudja
Salgótarjáni	64,8%	33,0%	1,9%
A környező településeken él	15,2%	84,8%	–
Nem Nógrád megyei	45,0%	45,0%	10,0%
Átlag	42,3%	55,9%	1,8%

Komolyabb következtetéseket az első sor adataiból vonhatunk le, hiszen a salgótarjáni fiatalok érezhetik és ítélik meg hitelesen, hogy milyen az élet a városban. A megkérdezett salgótarjáni fiatalok kétharmada vallotta tehát azt, hogy szeret itt élni.

A szeretet okát kutató kérdésre adott válaszokat három különböző típusra bonthatjuk.

„*Személyfüggő városszeretet*”: a városban élő családtagok, rokonok és barátok iránt érzett szeretet. Ez a típusú szeretet a hozzánk közel álló személyek iránti érzelmek talaján alakul ki, és valójában független a település iránti viszonyunktól, érzelmeinktől.

„Életkörülményekből táplálkozó szeretet”: a városi élet sajátosságaiból adódó, elsősorban a komfortérzésből és létbiztonságból eredő szeretet – vonzódás.

„A város szeretete”: amely nem az itt élő személyek szeretetéből, vagy a városi lét biztosította magasabb infrastrukturális, szórakozási feltételek meglétéből táplálkozó pozitív vonzalom.

Gyökere a város kultúrája, környezete, értéksora, amelyeket a szocializáció folyamatában ismerünk meg és teszünk személyiségünk részévé.

A megkérdezett salgótarjáni fiatalok kétharmada az első csoportba sorolt okok miatt szeret Salgótarjában élni, tehát a „személyfüggő városszeretet” jellemző rá. A „városszeretet”, mint fő ok a fiatalok 22,2%-ára volt jellemző.

A „nem szeretem” okok: elsősorban a megélhetési, szórakozási és egyéb lehetőségek hiányaira vezethetők vissza. Kiemelendő még az is, hogy a salgótarjáni fiatalok kevesnek érzik esélyüket arra, hogy a későbbiekben érvényesüljenek a városban. Mindezek mellett a fiatalok 15%-a tartja fejletlennek, igénytelennek a települést.

A város környékén, vonzáskörzetében élők elsősorban unalmasnak, piszkosnak és zsúfoltnak tartják Salgótarját.

Meglepő azonban az, hogy valamennyi megkérdezett nem Nógrád megyei fiatal elvetette annak a lehetőségét, hogy ebben a városban telepedjen le.

Szándék a letelepedésre

2. táblázat

Szeretnél-e most a városban maradni	Igen	Nem	Nem tudja
Salgótarjáni	32,1%	64,3%	3,6%
A környező településeken él	25,5%	74,5%	–
Nem Nógrád megyei	–	90,0%	10,0%
Átlag	26,5%	70,9%	2,6%

A jövőre vonatkozó megállapítás tehát a következő lehet: a fiatalok kétharmada elmenne a városból, illetve a városban tartózkodó nem salgótarjáni fiatalok nem egészen egyharmada maradna csupán Salgótarjában.

A kérdésekre adott válaszok okai a következők:

A főbb vonzó és megtartó tényezők:

- a család és a barátok;
- a város szeretete (elsősorban a „személyfüggő városszeretet” a jellemző).

A főbb taszító tényezők:

- a munkalehetőség és a jobb életkezdés lehetőségének hiánya;
- szórakozási lehetőségek szűkössége;
- piszkosnak, zajosnak tartja a várost.

Ebből a rövid felsorolásból is nyilvánvaló az az irány, amelyre bármilyen városfejlesztési és az ifjúság helyzetén javítani akaró koncepciónak épülnie kell. Jóllehet a szándék és a tényleges cselekedet nem mindig egyezik meg, de az elköltözni szándékozók magas aránya (a teljes minta 70,9%-a) felhívja a figyelmet arra, hogy a humán erőforrások és a helyi identitástudat erősítésére is koncentrálni kell a fejlesztési folyamatok során. Fontos problémának kell tekinteni a fiatalok elvándorlását, mert ez magában hordozza azt a veszélyt, hogy a jobb társadalmi helyzetű, tanultabb fiatalok – akik számára több lehetőség kínálkozik – a várost, s az alacsonyabban képzettek, rosszabb érdekérvényesítő lehetőségekkel bírók maradnak itt, s ez hosszú távon a város további hanyatlását eredményezheti.

Véleményeik:

„Én úgy látom az egész várost, mintha az a gyárak köré épült volna, így minden/mindenki olyan nagyüzemi és gépiesen rideg.”

„Itt él a családom, és a barátaim, de a munkalehetőségek hiánya miatt el fogok költözni.”

„Azért megyek el innen, mert szeretnék jól jövedelmező munkahelyen elhelyezkedni, de erre Nógrád megyében nincs esély.”

A város iránti büszkeség:

– *Mit mutatnál meg, illetve mit semmiképpen nem mutatnál meg egy idegennek?*

– *Mire vagy büszke a várossal kapcsolatban?* – hangzottak kérdéseink.

Mire is lehetünk büszkék egy városban? Az épületekre, a természeti környezetre, a lehetőségeinkre és a velünk együtt élő emberekre?

Amire büszkék vagyunk, azt természetesen megmutatnánk egy idegennek, amire pedig nem, azt titkolnánk a városba látogató barátunk, ismerősünk előtt. Természetesen az ideális arány a „büszkeségek” többsége lenne.

Így van ez Salgótarjánban? A beszélgetések és a felmérés eredményei szerint sajnos még nem.

A kérdésre a következő válaszok születtek:

„A jellegzetes helyeket, ahol nincs piszok.”

„Ha nem itt élnék, biztosan nem jönnék Salgótarjánba.”

„Semmit nem mutatnék meg, semmire nem vagyok büszke.”

„Miért, meg lehet itt mutatni valamit?”

Amire igazán büszkék a fiatalok, az a várost övező természeti környezet (38,6%) és a kulturális intézmények egy része: a múzeum, a könyvtár, ezek megőrzése és fejlesztése tehát nagyon fontos lehet.

Látható, hogy mindezek többsége örökség őseinktől, akik szerencsésen választották meg a helyet, ahol települést – várost alapítottak.

A jelen és a közelmúlt termékei közül azonban nagyon kevés az, amire büszkék a fiatalok.

A város iránt érzett „büszkeség- és szégyenforrások” megoszlása

3. táblázat

Amit egy idegennek megmutatnál	Összesen	Amit egy idegennek nem mutatnál meg	Összesen
Salgói vár	15,6%	Lepusztult épületek, szegénynegyedek	43,3
A várost környező természeti értékek	13,0%	A gvárat és környéküket	17,2
Múzeumok	12,6%	Távolsági autóbusz-állomás	8,9%
Balassi Bálint Megyei Könyvtár	4,9%	Tó-strand	4,5%
Főtér	9,7%	Vasútállomás	3,6%
Nagyobb áruházak, üzletek	8,8%	Külváros	3,6%
Iskolák	6,3%	Tarján-patak	3,6%
Szórakozó helyek	6,0%	Kocsmák	2,7%
Mozi	5,0%	Kórház	1,8%
József Attila Művelődési Központ	4,6%	A piac környéke	1,8%
Templomok, egyéb középületek	3,2%	A sétány és környéke	1,8%
Városközpont, éjszakai városkép	2,5%	Iskolák, óvodák	0,9%
Mc Donald's gyorsétterem	2,5%	Semmit	0,9%
Ifjúsági Tanácsadó és Információs Iroda	1,7%	Nincs ilyen	0,9%
Sportesernok	1,2%	Zagyvapálfalva	0,9%
Uszoda	0,8%	Belváros	0,9%
Üvegvárak	0,8%	Kálvária	0,9%
Vidám vásár	0,4%	Fő tér	0,9%
Egyéb nevezetességek	0,4%	A környező hegyek	0,9%
Összesen	100,0%	Összesen	100,0%

Fontos tehát a „szégyenforrások”, a gyengeségek megszüntetése, így a városkép javítása, az autóbusz- és vasútállomás rendbetétele, felújítása is, ami természetesen forrásigényes, illetve a természeti és kulturális értékeink tudatosítása.

Elképzelés a település jövőjéről

A város jövőjére vonatkozó elképzeléseket két nagy csoportra bonthatjuk.

Reális elképzelések: „Mit gondolsz, milyen lesz Salgótarján tíz év múlva”

Remények, és vágyak: „Mit szeretnél, milyen legyen Salgótarján 2015-ben?” (Másként fogalmazva: milyen várost szeretnének a fiatalok?)

„Vagy fejlődni fog, vagy teljesen lepusztul.”

Ez nagyon tág és kissé fatalista meghatározás.

A város jövőjével kapcsolatos várakozások

4. táblázat

Reális igények	Salgótarjániak	Város- környékiek	Nem Nógrád megyeiek	Átlag
P o z i t í v v á r a k o z á s o k				
Modernebb lesz	50,9%	35,7%	37,5%	43,0%
Csökken a munkanélküliség	7,8%	4,8%	–	6,0%
Bővülő szórakozási lehetőségek	–	7,1%	–	3,0%
Tisztább lesz	3,9%	2,3%	–	3,0%
Fejlettebb lesz az ipar	–	2,3%	12,5%	2,0%
Csökken a levegőszennyezés	–	4,8%	–	1,9%
Bevásárlóközpontok épülnek	1,9%	2,3%	–	1,9%
Fejlődik a gazdasági élet	7,8%	–	–	1,0
Összesen				61,9%
N e g a t í v v á r a k o z á s o k				
Nem történik jelentős változás	13,7%	16,6%	37,5%	17,0%
Környezete és a városkép pusztul	19,9%	9,5%	12,5%	15,0%
Csökken az életszínvonal	–	4,8%	–	1,9%
Növekszik a légszennyezés	–	4,8%	–	1,9%
Nő a hajléktalanok száma	–	2,3%	–	1,0%
Terjeszkedik a bűnözés és a drog	–	2,3%	–	1,0%
Összesen				38,1%
Mindösszesen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

A város jövőjével kapcsolatos vágyak

5. táblázat

A vágyak	Salgótarjániak	Város- környékiek	Nem Nógrád megyeiek	Átlag
Több szórakozási lehetőség	20,5%	22,2%	42,8%	22,2%
Szebb környezet és belváros	17,8%	26,0%	42,9%	21,7%
Gazdasági fejlődés	12,5%	11,0%	14,3%	11,7%
Általános fejlődés	7,1%	12,9%	–	9,3%
Több munkahely	10,7%	5,6%	–	8,8%
Jobb emberi kapcsolatok	13,4	–	–	8,8%
A kereskedelem fejlődése	3,5%	14,8%	–	7,0%
Magasabb életszínvonal	7,4%	–	–	4,7%
Modernebb infrastruktúra	3,5%	–	–	2,3%
Nagyobb közbiztonság	0,9%	3,7%	–	1,7%
Tisztább levegő	0,9%	–	–	0,6%
Fejlettebb politikai kultúra	0,9%	–	–	0,6%
Profiligás labdarúgócsapat	0,9%	–	–	0,6%
Összesen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

A kérdésre adott válaszok alapján megállapítható, hogy a fiatalok 61,9%-a biztos abban, hogy pozitív irányban változik majd a város, a lehetőség és az élet Salgótarjában. Látható az is, hogy a salgótarjáni fiatalok valamivel biztosabbak a pozitív változásokban, mint a nem salgótarjániak. Elsősorban modernebb, gazdaságilag biztonságosabb várost szeretnének.

Valamennyi vágy és remény közül kiemelendő az emberi kapcsolatok javulásának igénye. Ehhez természetesen nagyon sok apró lépés megtételére van szükség, mert feltételezhetjük, hogy az emberi erőforrások fejlődése és az emberi kapcsolatok őszintébbé válása pozitív összefüggést mutat a gazdasági helyzet javulásával.

A „*poros, piszkos, élettelen betonrengeteg*”-gel szemben megfigyelhető a pozitív álláspont is. „*Ha mindenki megpróbál tenni érte, jobb lesz a helyzet.*” Ezzel kapcsolatban természetesen azt kell elérni, hogy a „*mindenki*” fogalmába a fiatalok is odatartozónak értsék és érezzék magukat.

Véleményük szerint Salgótarjánnak olyannak kell lennie: „*Ahová a fiatalok és az idősek is szívesen járnak.*” Írásom alcíme is a vágyakat, a jövőre vonatkozó elképzeléseket ötvözi: „*Legyen olyan, mint Las Vegas*” – „*Nokedli*”.

A fejlesztés kulcspontjai a fiatalok véleményei szerint a következők lehetnek:

A *szórakoztatás* fejlesztése (pl.: neves színházi társulatok látogassanak ide); kulturált szórakozási lehetőségek kialakítása; olyan rendezvények, amelyek nagy tömegeket mozgatnak meg és sokakat vonzanak a városból és azon kívülről. (Kiállítások, popkoncertek szervezése, a helyi szokások és hagyományok új szemléletű bemutatásra, új, kulturáltabb szórakozóhelyek.)

A *turizmus* hangsúlyozása, Salgó várának kihasználása turisztikai célokra; a környezetvédelem fejlesztése, az újabb szennyezések megelőzése.

A *sportélet* támogatása (teke, labdarúgás, esetleg női foci), a sportlehetőségek bővítése, illetve elérhetővé tétele (pl.: olcsó teniszezési lehetőségek, görkorcsolyázásra kijelölt hely, és annak karbantartása).

Az egyes *városrészek közötti különbségek csökkentése* (építészeti, gazdasági stb. szempontból).

A *városkép javítása* (pl.: Zagyvapálfalva, illetve az Acélgyár környéke), a fiatalok bevonásával a tervezés és kivitelezés fázisában is. Ez a fiatalok szerint magába foglalja a rég elavult épületek felújítását, kihasználását (pl.: régi kultúrházak, gyárépületek stb.), az üzletközpontok telepítésének átgondolását, hiszen áraikat tekintve azok túl drágák.

Az *oktatás és az egészségügy* fejlesztése (jelenleg nincs olyan bölcsőde, óvoda, amely sérült gyerekek ellátására alkalmas). A kórházi ellátás és az egészségügy helyzetének általános javítása. Bűnmegelőzés, drogambulancia (a problémák kialakulásának megelőzéséhez és a korai kezeléshez); a felsőoktatás erősítése, fejlesztése, esetleg egy Salgótarjáni Egyetem létrehozása.

Olyan *szociális hálózat* kialakítása, amely segít a legmegfelelőbb munka megtalálásában, illetve az emberek meggyőzése arról, hogy itt dolgozzanak.

A sérült emberek támogatása (integrálásuk a társadalomba: iskolákban, óvodákban stb.), elérni, hogy a siketek ügyintézését segítő jeltolmács legalább hivatalos helyeken elérhető legyen.

A város tényleges értékeinek tudatosítása, a helyismeret erősítése.

Gazdasági lehetőségektől függő munkahelyteremtés.

A fiatalok hozzásegítése a városi közéletbe való bekapcsolódáshoz.

Következtetések

„Egyébként, ha öreg leszek, akkor esetleg valahol, egy csendesebb és nyugodtabb helyen, a város szélén szívesen élnék” – mondta egy interjúalanyunk.

Ez a kiemelt vélemény jellemzi a vizsgálat egészen végigvonuló ambivalenciát, tehát benne van az itt maradás elutasítása, de az a remény is, hogy itt találják meg a helyüket, vagy ide térjenek vissza. Felfedezhető benne a lehetőség megteremtődésének igénye arra, hogy a fiatalok alkotó módon, tevékenyen részt vállaljanak a város életében és fejlődésében.

Elmondhatjuk, hogy a vizsgálat eredményei empirikus módon bizonyították kiinduló hipotéziseink helyességét. Igazolódott tehát a helyi identitás alacsony volta, ami elsősorban a városhoz (itt a város szociológiai megfogalmazását értjük) való kötődés gyengeségében, különösképpen a nagyarányú elvándorlási szándékban öltött testet.

Az okokat, illetve azok gyökereit több oldalról is megközelíthetjük. Kereshetjük a város távoli és közeli múltjában, földrajzi elhelyezkedésben és építészeti sajátosságaiban. A város történetének, fejlődésének jellegzetessége az organikus helyi közösségek hiánya és a lokális közösségi élet alacsony intenzitása, hiszen a lakótelepek többnyire alvó városrészek. A városközpont – a városszociológia elvei és tapasztalatai szerint is – építészeti tekintetben alkalmatlan közösségi életre. A várost övező természeti környezet csodálatos, hiányoznak viszont a közösségi élet szempontjából fontos, a találkozások fórumául szolgáló terek és parkok, de a városon kívüli világ működésének jellegzetességeiben és lehetőségeiben is.

A fiatalok elvándorlásának mértéke – és itt külön kiemelendők az értelmiségi fiatalok – mára olyan magassá vált, hogy valamennyiünknek éreznie kell a hatékony cselekvés szükségességét.